

Colecția **CHINA INTEGRAL**

Coperta: Stelian BIGAN

LIBRIS

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

HSIUNG, S.I.

O punte spre Cer : roman / S.I. Hsiung ; trad. din lb. engleză de Iolanda

Prodan. - București : Integral, 2019

Conține bibliografie

ISBN 978-606-992-226-2

I. Prodan, Iolanda (trad.)

II. Voicu, Ionela (lect.chineză)

821.581

Original edition © Foreign Language Teaching and Research Publishing Co., Ltd. (FLTRP)

Romanian translation © Foreign Language Teaching and Research Publishing Co., Ltd. (FLTRP)

All rights reserved.

No part of the Work may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage retrieval system, without prior written permission from FLTRP.

Editor: Costel POSTOLACHE

Tehnoredactor: Stelian BIGAN

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-992-226-2

Hsiung Shih-I

O punte spre Cer

Traducere din limba engleză
și note de IOLANDA PRODAN

Lector de specialitate și confruntare cu versiunea
în limba chineză IONELA VOICU

INTEGRAL

Citind
O punte spre Cer...

Lui Ta Tung, un băiat,
Speranța i-a dat o dulce bucurie,
Să planteze, pe un petec de verdeață,
Un prun sau un trandafir alb
Pentru ca în primăvară sau în iunie,
Lampa lunii pline
Să-i poată arăta Omului floarea
Albă, în orele ei cele mai albe,
Pentru ca cei care vor veni să o vadă
Să murmure: „Ne va povesti minunea?
Ne va binecuvânta nenorocirile,
Făcându-le să dispară?
Va coborî de pe lujerii verzi și dulci
Și va fi Regina noastră?
Regina noastră salvatoare?
O, iat-o se mișcă...
Da, va face toate astea.”
Băiatul creșcu, dar nu mai găsi
În întinderea mare a Chinei

Nicio grădină, niciun petec de pământ
 Pe care să planteze. We know
 Găsi, în schimb, o voință de fier
 De a învăța să ucidă, iar și iar.
 Găsi tulpinile încolăcite ale buruienilor
 Care sugrumă nevoile oamenilor.
 Așa e tinerețea Omului, în zilele noastre
 Un aprilie fără mai,
 Un mai fără iunie,
 O noapte fără lună.
 Dar Speranța din viețile înfrânte
 Se zbate într-o frumusețe indestructibilă
 Iar strălucirea ei risipește încet
 Tenebrele greșelilor.
 Milioane de flăcări
 Vor arde umilințele îndurate;
 Negreșit, Ta Tung își va găsi
 Fărăma sa de pace sufletească;
 Prunul său îmbobocit
 Se va înălța ca fuioarele de zăpadă
 Sub o Lună a Păcii
 În bolta Cerurilor aidoma oceanelor tăcute.

John Masefield
 15 octombrie 1942

* Poet, prozator și dramaturg englez (1878-1967).

Prolog

*Dintr-o sămânță de pepene
 Nu va crește nici neghină, nici urzică sau violete.
 Nici Cerul nu va uita
 De plantezi sămânța bunătații sau a lăcomiei.*

Neînsemnatul autor al acestui roman este onorat să-l înceapă consemnând un act de filantropie. Sub soarele arzător al unei zile din cea de-a șaptea lună a calendarului lunar, în cel de-al cincilea an al domniei Împăratului Guangxu (1879), câțiva oameni asudau și icneau din răsuputeri, copleșiți de misiunea grea de a reconstrui un mic pod peste un râu nu prea lung – avea vreo douăzeci și cinci de *li* * (un *li* e a treia parte dintr-o milă) – la sud de orașul Nanchang, capitala provinciei Jiangxi.

Oamenii locului nu aveau de ce să le mulțumească lucrătorilor, căci aceștia erau plătiți pentru munca lor. Bărbații trăgeau din greu, munceau pentru mai multe

* Unitate tradițională de măsură pentru distanță. În prezent, un *li* este echivalent cu cinci sute de metri.

brațe, din cauza calculelor făcute de constructor: se tocmise cu optzeci de *liang*^{*} de argint și era musai să respecte negoțul încheiat. Se pricepea la afaceri, și-ar fi trebuit să știe de la bun început că banii nu erau de ajuns. Dându-și seama că nu putea primi mai mulți bani, se consolă spunându-și că mai bine acceptă oferta decât să-și dezamăgească un vechi client. Le-a tăiat-o scurt lucrătorilor, zicându-le că de-ar fi folosit și cele mai ieftine materiale de la târg, tot ar fi trebuit să facă cumva să-și recupereze pierderile. Neavând încotro, muncitorii munceau mai mult decât de obicei.

Bărbatul pe care constructorul nu îndrăznea să-l offenseze era Li Ming. Era un filantrop de profesie și, pentru devotamentul său și pentru faptele minunate și demne de toată lauda pe care le făcea, Cerul fusese foarte milostiv cu el: ajunsese cel mai înstărit om din district. Aproape toate plantațiile cu orez – ce măsurau câteva zeci de *li* – erau în proprietatea sa, și, în afară de câțiva săteni, toți luaseră de la el pământ în arendă.

Era generos din fire, și niciodată nu refuzase să dea cerșetorilor care veneau la ușa casei sale un bol cu ceai sau orez fiert. Avea credința că Cerul nu va lăsa nicio faptă bună nerăsplătită. Înainte să plece de pe proprietatea lui, cei care primiseră un bol cu ceai îi udao câteva din plante, ușurându-se pe ele, în timp ce ceilalți, care primiseră mâncare, lăsau câteva excremente în plantațiile sale de orez.

* Unitate tradițională de măsură pentru greutate, folosită și la efectuarea plăților. Un *liang* de argint a variat de-a lungul timpului între treizeci și cincizeci de grame.

Li Ming locuia într-o casă mare cu porți vopsite într-un roșu aprins, cam la șase *li* depărtare de pod. În satul său, Lijia, erau vreo cinci sute de gospodării și, în afară de câțiva proprietari de prăvălii și negustori, toți erau simpli țărani ce-și câștigau traiul muncind pământul. Li Ming nu era capul clanului, dar se considera mult mai important decât căpetenia satului, un moșneag a cărui cocioabă mititică cu pereți din lut și acoperiș de paie nu rivaliza nici măcar cu grajdul lui. Ce-i drept, filantropul nostru ocupa doar jumătate din impresionanta casă. Doar jumătatea lui de casă îți tăia respirația, căci cealaltă jumătate, ocupată de frațele său mai mic, Li Kang – un pierde-vară pentru Li Ming – nici nu merita osteneala să fie băgată în seamă. În spatele porților lăcuite cu măiestrie se întindea o curte spațioasă ce dădea spre alte două perechi de porți. Ei bine, tocmai de acolo începea să se vadă diferența dintre casele celor doi frați: în timp ce porțile lui Li Ming, de pe partea dreaptă, erau lăcuite cu vopsea strălucitoare și aveau ciocănele sclipind de curățenie, porțile lui Li Kang, de pe partea stângă, arătau atât de jalnic încât chiar și atunci când erau închise puteai trage cu ochiul înăuntru prin crăpăturile ce se căscau peste tot.

Li Ming își ținea casa în ordine, dar rareori cheltuia vreun ban pe decorațiuni și reparații. Doar atunci când avea un contract serios, legat de vreun act filantropic, cerea constructorului să repare ceva din jumătatea lui de casă – era întotdeauna o condiție pentru încheierea înțelegerii. Anii au trecut, iar constructorul ajunsese să-l cunoască atât de bine pe Li Ming încât acesta nici nu mai trebuia să aducă în discuție chestiunea

reparațiilor la jumătatea sa de casă. Era de datoria constructorului să păstreze casa lui Li Ming întotdeauna în perfectă stare. Șase servitori slujeau micii familiei – Li Ming și nevastă-sa –, prin urmare aveau timp berechet să se îngrijească de splendida casă – mă rog, o jumătate de casă.

Pentru o casă de la țară, o suită de șase servitori poate părea o extravaganță. Dar Li Ming, foarte generos din fire, nu tolera risipa și extravaganța – la drept vorbind, nu cheltuia mai nimic pentru simbrile slujitorilor săi. Un mare filantrop ca el abia se putea descurca cu șase servitori. Profesia îl obliga să întrețină curtoazii sociale cu oameni foarte influenți – magistratul districtului sau chiar prefectul. Prin urmare, ar fi trebuit să aibă un majordom, un lacheu bun la toate, un portar, un bucătar, un grădinar, vreo două servitoare pentru salonul de primire a oaspeților, și cel puțin două menajere pentru curățenie și alte treburi mărunte. Însă sub oblăduirea financiară cumpătată a lui Li Ming, cei șase servitori – dintre care doi erau minori – erau mai mult decât suficienți pentru nevoile gospodăriei.

Primul care veni la el implorându-l să-i dea un post de meditator a fost Bătrânul Wang – o rudă îndepărtată, bărbat foarte bine școlit, dar incapabil să-și câștige traiul. Avea un scris mizerabil, indescifrabil, și niciodată nu impunea respect elevilor. După câteva încercări fără sortți de izbândă într-ale profesoratului, încuviință să țină socotelile casei, primind în schimb mâncare și un acoperiș deasupra capului. Când Li Ming îi dăduse camera din spatele porților de la intrare, Bătrânul Wang se văzu obligat să le deschisă și să le

închidă, să captureze cărțile de vizită ale oaspeților, să-i conducă pe aceștia în salon. Înțelesese foarte bine că Li Ming nu avea nevoie de un contabil privat – negustorul nu lăsase niciodată banii sau conturile de economii în mâinile nimănui, nici măcar ale nevestii –, că trebuia să se facă util în gospodărie din altă poziție decât cea de contabil. Atât timp cât știa cum să poarte vestonul lung – semn limpede ca lumina zilei că era un literat – nu-l deranja s-o facă pe majordomul sau portarul, cu o singură condiție: să nu fi îndrăznit careva să-l strige folosind numele unor poziții sociale atât de detestabile.

Bătrânul Chang fusese angajat ca bucătar pentru o leafă foarte rezonabilă, dar Li Ming nu vedea de ce bărbatul nu și-ar fi câștigat traiul ocupându-se și de grădina cu flori, de pe partea cealaltă a casei, schimbând-o într-o grădină pentru cele trebuincioase gătitului. Bătrânul Wang avea pe cap muncile cele mai grele, dar nu de puține ori dădea o mână de ajutor la treburile mărunte, mai ușoare. Grădina făcea mai multe legume decât se consumau în gospodărie, iar în zilele în care rămâneau legume de prisos, Bătrânul Chang le vindea la piață, dimineața devreme, luând pe ele mai mult decât câștiga într-o lună. Una dintre cele două servitoare, Kao Ma, se apropia de șaiszeci de ani. Venise în casă cu stăpâna ei, mireasă pe atunci, căreia îi era cameristă. Nu avea nicio rudă, prin urmare nu avea pe cine să-și cheltuiască simbria. Stăpânul ei hotărâse să-i strângă toate simbriile până când va aduna o sumă frumoasă numai bună de cumpărat un sicriu zdravăn și de făcut o înmormântare decentă atunci când avea să-și dea ultima suflare. Recunoscătoare lui Li Ming

că-i aranjase bărbatului ei un post umil la biroul magistratului, Wen Ma, servitoarea mai tânără, lucra fără simbrie, doar pentru mâncare și un acoperiș deasupra capului. Cele două menajere, Shuang Fu și Hong Xi, intraseră în casa lui Li Ming cam pe când aveau vreo doisprezece ani. Când vor ajunge la vârsta măritişului, viitorii lor băbați vor trebui să-i înapoieze lui Li Ming toți banii pe care acesta îi cheltuiuse pentru întreținerea lor.

Li Ming nu era deloc mulțumit de servitori. De multe ori se plângea că erau o povară prea grea pentru el, obișnuind să spună că simbrile lor erau o nimica toată în comparație cu hainele și mâncarea pe care le primeau și condițiile în care trăiau. Și totuși, pe Li Ming îl muștra conștiința. Toate hainele vechi și rupte ale lui și ale nevestii - pe care negustorii de haine de mână a doua refuzau să le cumpere -, erau date servitorilor. Erau ponosite, dar încă mai puteau fi purtate. Pentru Li Ming era o decizie înțeleaptă să-și îmbrace servitorii - era un semn limpede pentru prietenii săi că actele de caritate nu erau paravan pentru afaceri din care putea scoate bani, iar găzduirea pe care o oferea servitorilor nu-l pune la cheltuieli suplimentare.

Adevărata problemă însă era mâncarea: toți mâncau pe rupte, și, în plus, după obiceiul locului, Li Ming era nevoit să le dea o mâncare cu carne, de două ori pe lună*. În prima și a cincisprezecea zi a fiecărei luni, nu avea de ales și cumpăra puțin peste jumătate de

* Referire la *dayaji* - vechi obicei din zonele rurale de a servi la începutul și mijlocul fiecărei luni o mâncare gătită cu carne, ca ofrandă pentru strămoșii răposați.

kilogram de carne de porc, ce era apoi fiartă într-o oală mare pentru ceea ce s-ar fi numit supă de carne. Printre servitori carnea avea alt nume - „porcul din Lacul de la Răsărit” - ce spune multe despre câtă carne și câtă apă erau în oală. Din nefericire, Kao Mao nu putea pune gura pe carne. Femeia respecta cu pioșenie câteva reguli budiste, printre care și postul sever în prima și cea de-a cincisprezecea zi a fiecărei luni. Singură pe lume, se căznea în nevoițe religioase, sperând că dacă era vegetariană Cerul o să-i dea un trai mai bun în altă viață. Ceilalți cinci servitori o încurajau să nu renunțe nicidecum la nevoița ei demnă de toată lauda.

E de prisos să spun că în cealaltă jumătate de casă nu erau servitori. Nici dacă nu s-ar fi împotrivit ideii de a fi slujit de servitori, Li Kang nu și-ar fi permis să-i plătească. Cei doi frați locuiau atât de aproape, dar nu mai erau doi oameni pe pământ atât de diferiți unul de altul. De la moartea tatălui lor, Li Ming - cel care venise cu ideea împărțirii averii familiei, aplicând-o de îndată - o ducea de mii de ori mai bine decât fratele său mai mic, Li Kang. În timp ce mezinul ședea și-și mânca din avere (cum bine zice o vorbă din bătrâni), Li Ming muncea din greu la gestionarea părții sale din moștenire. Primul născut, Li Ming moștenise puțin mai mult decât fratele său, dar chiar și așa tot nu-i ajungea. Tăiașe la sânge din cheltuielile pentru gospodărie și mânat de generozitatea lui înăscută îi scutise de la plata banilor pe cei care luaseră de la el pământ în arendă, dar cu o singură condiție: începând cu al doilea an de arendă aveau să plătească din ce în ce mai mult. Mulțumită deciziilor sale și norocului trimis de Ceruri

pentru actele sale de caritate, Li Ming reușise să cumpere toate clădirile din district.

La cât de multe acte de filantropie făcuse, Li Ming și-ar fi putut cumpăra cu ușurință o casă mare în oraș, la un preț bun. Însă tatăl lor, prezicând pesemne ghinionul inevitabil ce avea să dea peste Li Kang, le interzisese să se despartă unul de celălalt ca să se poată ajuta dacă unul dintre ei ar fi intrat la ananghie. Pe patul de moarte, bătrânul Li îi făcu să promită că până la moarte vor sta amândoi în gospodăria de la țară. Zidul ce trecea prin mijlocul casei o împărțea în alte două case, legate prin două uși de trecere, ca să-i facă pe cei doi frați să se simtă mai apropiați. Ușa din fața casei lui Li Ming ducea spre curtea din față a lui Li Kang și spre o grădină întinsă, pe partea stângă. Cealaltă ușă era în spatele jumătății de casă a lui Li Kang, ducând spre bucătăria lui Li Ming și spre hambarele din partea dreaptă a casei mari.

Când au împărțit casa, au avut mari bătaii de cap din cauza grădinii și a hambarelor, de mare ajutor pentru cele două familii. Era peste putință ca Li Ming să ia numai hambarele și să dea întreaga grădină lui Li Kang. Cum nici viceversa nu era prea bine, fratele mai mare găsi o soluție: în schimbul grădinii, fratele său mai mic avea voie să folosească hambarele la discreție.

Mai târziu, aranjamentul se dovedi a fi foarte mulțumitor pentru Li Ming. Rezervele de orez ale lui Li Kang – singura lui sursă de venit – se micșorau în fiecare an atât de repede încât în scurt timp ajunseseră să ocupe un mic ungher într-unul din hambarele lui Li Ming. Fratele mai mare se folosea cât putea de mult și de grădină: porunci să fie smulse toate florile și toți

copacii neroditori plantați de tatăl și bunicul lor, și făcu din ea o grădină de legume. Înțelegerea făcută cu fratele său era de neclintit, așa că Li Ming se arătă de-a dreptul îndurerat la gândul că mezinul nu o să mai aibă ce să adăpostească în hambarele lui. O fi fost el un om cu inimă mare, dar nu avea milă deloc pentru un risipitor care-și topea averea cât ai clipi.

Dintotdeauna Li Kang a fost o gaură în bugetul familiei și o mare bătaie de cap. Mai inteligent decât fratele său mai mare, era favoritul părinților și al profesorilor. Băiat isteț și școlit, Li Kang nu reuși însă să treacă primul examen imperial, dezamăgindu-și familia pentru că nu luase titlul de cărturar. Nici Li Ming nu luase examenul – a încercat, a încercat din greu!, dar degeaba. Li Kang însă nu izbuti pentru că nu mai voia nici măcar să încerce. Când, în sfârșit, părinții l-au convins să se prezinte la examen, pur și simplu a dat cu piciorul șansei sale de dragul unui nimeni!

Pentru prima oară în viața lui, Li Kang fusese încolțit de ai lui și împins să intre în clădirea în care se ținea examenul imperial. Nu-i luă mult timp să scrie compozițiile și poeziile. În separeul de lângă el văzu un biet student bătrân, cu păr și barbă albe ca neaua, chinându-se să-și pună capăt zilelor. Li Kang nu stătu pe gânduri și se repezi să-l scoată din lațul ștreangului. Când îl întreabă pricina pentru care voia să-și încheie socotelile cu viața, bătrânul îi spuse că era pentru ultima oară când încerca să ia examenul imperial, dar – vai! – știa foarte bine că avea să dea din nou greș. După ce aruncă o privire pe hârtiile bătrânului student, Li Kang îi dădu dreptate: eșecul era cu putință.